

RAZVOJNO
IZOBRAŽEVALNI
CENTER NOVO MESTO

Končno evalvacijsko poročilo projekta

Amalipe - Center for Interethnic Dialog and Tolerance

September, 2016

“This publication has been produced with the financial support of the Daphne Programme of the European Union. The contents of this publication are the sole responsibility of the project partners of the project JUST/2013/DAP/AG/5556 and can in no way be taken to reflect the views of the European Commission.”

Supported by the Daphne Programme
of the European Union

RAZVOJNO
IZOBRAŽEVALNI
CENTER NOVO MESTO

Vsebina

1. Pregled projekta.....	3
2. Notranji monitoring in evalvacija	5
Cilji notranje evalvacije.....	5
Metodologija.....	5
3. Evalvacija projekta.....	7
WS1. Sociološka raziskava »Zgodnje poroke – kultura ali zloraba?«.....	7
WS2. Usposabljanje s področja mediacije v večkulturni skupnosti.....	8
WS 3. Preventivni programi za osnovnošolce.....	10
WS 4. Promocija in diseminacija projekta	11
4. Zaključni in priporočila.....	12

RAZVOJNO
IZOBRAŽEVALNI
CENTER NOVO MESTO

1. Pregled projekta

Projekt "Zgodnja poroka – kultura ali zloraba?" je pridobil finančna sredstva prek razpisa v okviru posebnega programa »Daphne III« (Action Grants 2013) Evropske komisije (Generalni direktorat za pravosodje). V skladu z eno od prioritet razpisa »nasilje povezano s škodljivimi praksami« so glavni cilji projekta raziskati sociološki vidik pogleda romske skupnosti na zgodnje poroke, zgodnje zaznavanje problemov v romski skupnosti ter tudi izobraževanje učiteljev, predstavnikov romske skupnosti, strokovnjakov na področju socialnega dela, svetovanja in zdravstvene oskrbe, nevladnih organizacij in policije o tem, kako delovati kot mediator ob pojavu zgodnje/prisilne poroke. Poleg tega je namen izobraževalno preventivnega programa osnovnošolske otroke ozavestiti o temah, kot je reproduktivno zdravje, kulturna raznolikost, nasilje, mirno reševanje sporov.

Glavno ciljno skupino so sestavljali člani romske skupnosti, še posebno starši. Prav njihovim otrokom, še posebej deklicam starim med 12 in 14 let, bodo te aktivnosti najbolj koristile. Ciljna skupina so tudi javne službe na lokalni ravni (šole, socialne službe, zdravstveni domovi, policija in drugi) ter nevladne organizacije in romski aktivisti.

Projekt vključuje metodo terenskega dela in sicer obiske na domu, katerih namen je pridobiti zanesljivo sliko problema. Projekt uporablja metodo koordinacije in sodelovalnega pristopa ter zagotavlja koordinirano delo odgovornih institucij, nevladnih organizacij in romskih oblasti za preprečevanje zgodnjih/prisilnih porok.

Posledično se člani romske skupnosti in drugi bolj zavedajo problematike, prav tako so se seznanili s konceptom, da zgodnja/prisilna poroka ni kulturna norma in da je pridobivanje izobrazbe ter šole nato poroka bolj ugodna praksa, ki ne krši romske kulture, ampak prispeva k njenemu razvoju. Šolarje so poučili o reproduktivnem zdravju, spolni vzgoji in načrtovanju družine, projekt jih je spodbujal k učenju in pridobivanju spretnosti za konstruktivno reševanje situacij ter širil zavedanje o kulturni raznolikosti in modernizaciji romske kulture. Romski mediatorji so usposobljeni in imajo izkušnje zaznati težave. Javne službe na lokalnem nivoju (šole, socialne službe, zdravstveni domovi, policija, drugo) ter nevladne organizacije so pridobile potrebno znanje o tem kako ravnati kot mediator.

Najbolj pomembni rezultati in končni izsledki so orodja in rezultati sociološke raziskave, pripravljene in izvedeni programi usposabljanja za mediatorje, angažiranje romskih mediatorjev, ki so izvajali obiske na domu v romskih naseljih, organizirane tematske razprave med-oddelčnih skupin, izvedbe preventivnih programov v osnovnih šolah z izobraževalnimi filmi, razprave v skupnosti, razprave v skupini in smernice z izsledki raziskav, ter preizkušena priporočila za preprečevanje zgodnjih/prisilnih porok, s katerimi so se seznanili nosilci odločitev v vseh projektnih partnerskih državah.

RAZVOJNO
IZOBRAŽEVALNI
CENTER NOVO MESTO

Strategija diseminacije vključuje delo z mediji, spletno stran projekta, promocijo v osnovnih šolah, objavo programa za mediatorje, objavo preventivnega programa za osnovnošolce in končno konferenco v Ljubljani.

Projektne aktivnosti so se izvajale v obdobju od 1. januarja 2014 do 30. septembra 2016.

RAZVOJNO
IZOBRAŽEVALNI
CENTER NOVO MESTO

2. Notranji monitoring in evalvacija

Cilji notranje evalvacije

Glavni cilj notranjega monitoringa in evalvacije je ovrednotiti in izboljšati načrtovanje, izvajanje in vpliv aktivnosti projekta, in sicer preko evalvacije njegovega postopka, izdelkov in izsledkov. Notranji monitoring koordinatorju in partnerjem omogoča izboljšati rezultate projekta na osnovi ocene podane med projektom, tako da je izboljšave mogoče izvesti pred koncem projekta. Trajnostnost projekta je še en cilj internega monitoringa projekta, saj naj bi ga zagotovili preko razvoja kakovostnih izdelkov.

Interni monitoring je samo-ocenjevanje dela partnerjev med projektom, s pomočjo katerega bodo od lastnih partnerjev in ljudi, ki sodelujejo v različnih stopnjah/aktivnostih projekta, zbirali informacije za postopke ocenjevanja. Ti ljudje bodo sodelovali pri

- izvajanju in analizi rezultatov sociološke raziskave
- usposabljanje za romske mediatorje
- obiskih na domu
- izobraževalnih programih za preprečevanje zgodnjih porok

Glavni cilj končne evalvacije je oceniti splošno izvajanje projekta in raven do katere so bili projektni cilji in prizadevanja doseženi. Poleg tega je namen končne evalvacije preučiti do kakšne mere so prizadevanja vseh partnerjev prek implementacije projekta uspeli doseči trajnostnost testiranega modela. Kakorkoli, osnovni namen končne evalvacije je izpostaviti učinkovitost vzpostavljenega in potrjenega splošnega modela za preprečevanje zgodnjih porok v romski skupnosti.

Metodologija

Pri izvajanju raziskave smo za potrebe zbiranja informacij uporabili naslednje metode:

- Pregled ključne projektne dokumentacije (dokumentacijski pregled): informacije in protokoli izvedenih usposabljanj, izdanih in objavljenih gradiv in raziskav, izvedenih dogodkov, kampanj, študij primera;
- Šestmesečna poročila vsakega partnerja o izvedbi »Načrta zagotavljanja kakovosti«. Člane smo pozvali, da v poročila vključijo odprte komentarje o vsaki ključni podrobnosti, ki bi lahko bila ključna za projekt.

RAZVOJNO
IZOBRAŽEVALNI
CENTER NOVO MESTO

- Intervjuji in vprašalniki – standardizirani intervjuji in vprašalniki s ključnimi deležniki, člani projektnih skupin in predstavniki različnih deležnikov, vključenih v projekt.

To poročilo vključuje naslednjo vsebino:

- Nadaljnjo obravnavo dela in izsledkov nabora del
- Prepoznavanje ukrepov, tveganja in načini njihovega odpravljanja
- Izzivi in priložnosti

RAZVOJNO
IZOBRAŽEVALNI
CENTER NOVO MESTO

3. Evalvacija projekta

WS1. Sociološka raziskava »Zgodnje poroke: kultura ali zloraba?«

Elementi ocenjeni v delovnem sklopu WS1 so dva kroga terenske ankete in dve poročili o anketah. Prvi krog ankete je potekal od marca do maja in je skupno zajel 1335 anketirancev (557 vprašalnikov v Sloveniji, 351 vprašalnikov v Italiji in 426 vprašalnikov v Bolgariji). Drugi krog ankete je potekal od februarja do marca 2016 in je skupno zajel 163 anketirancev (71 vprašalnikov v Sloveniji, 45 vprašalnikov v Italiji in 47 vprašalnikov v Bolgariji).

Da bi zagotovili kakovost vprašalnikov in tako tudi ankete, so se pred izvedbo vsi partnerji osredotočili na njuno obravnavo in presojo. Da bi zagotovili visoko raven kakovosti raziskave in poročila, so vsi partnerji strogo sledili metodologiji, o kateri so se vsi vnaprej dogovorili. Visoka kakovost poročila je bila ocenjena na osnovi več indikatorjev:

- Informacije vseh držav, vključenih v predstavitev situacije dane romske skupnosti, nacionalna zakonodaja, najzgodnejši problem zgodnjih porok v vseh sodelujočih državah,
- Močna in aktivna vključenost predstavnikov romske skupnosti v izvajanje raziskave in pripravo poročila, ki zagotavlja upoštevanje objektivnega vidika skupnosti
- Obsežno sodelovanje deležnikov v procesu

Pomemben in pričakovan dolgotrajni vpliv sklopa WS1 je bil raziskati sociološki vidik pogleda Romov na zgodnje poroke ter preprečiti zlorabe in prekinitev šolanja.

RAZVOJNO
IZOBRAŽEVALNI
CENTER NOVO MESTO

WS2. Usposabljanje s področja mediacije v večkulturni skupnosti

Usposabljanje s področja mediacije naj bi se začelo v drugi polovici prvega leta projekta in združilo od 20 do 35 predstavnikov lokalnih javnih služb (socialne službe, zdravstveni domovi, policija, nevladne organizacije, šole, druge izobraževalne institucije, romska združenja, lokalna skupnost) in druge, ki delajo z Romi. Namen usposabljanja je zagotoviti boljšo učinkovitost pri obravnavi vprašanja Romov, s poudarkom na pridobivanju spretnosti s področja mediacije v večkulturni skupnosti. Usposabljanje je vključevalo različne institucije in nevladne institucije, ki delajo in so v stiku z vprašanjem Romov, ter tudi predstavnike romske populacije.

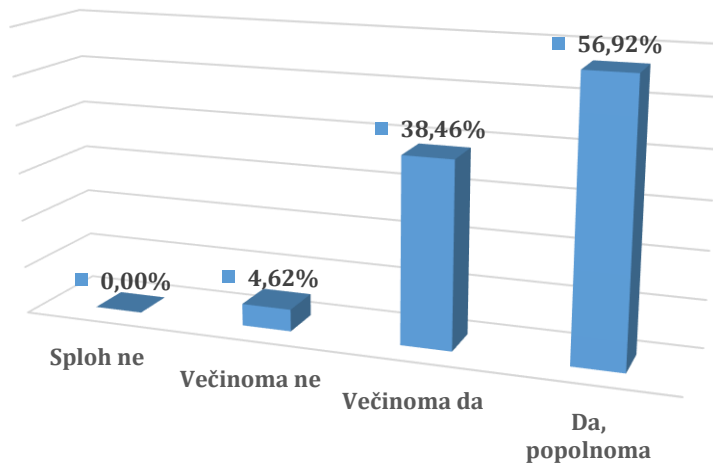
Vsa usposabljanja v treh sodelujočih državah so bila organizirana na interaktiven način, upoštevajoč metodologijo predlagano v smernicah: stoli so bili razporejeni v krog. Srečanja so vključevala številne igre vlog in interaktivnih igre. Slednje so vključevale tako teoretično znanje kot mnogo praktičnih informacij. Informacije so temeljile na priročniku, ki ga je predlagal vodja WP, z osnovnim paketom informacij, obogatenih z informacijami, ki so relevantne za lokalno specifiko, lokalno romsko skupnost in prilagojene zakonodajnemu okvirju v dani državi.

Skoraj 98 % udeležencev usposabljanj, ki so ob koncu usposabljanja posredovali povratne informacije, je zaupalo, da so se v skupini, v kateri so sodelovali, počutili sproščeno in udobno. Čeprav so različni udeleženci imeli različne ideje o dolžini srečanj in usposabljanju na splošno, jih je 78 % tistih, ki so izpolnili zaključne vprašalnike, dejalo, da je bilo usposabljanje optimalno. Končna evalvacija usposabljanja je prav tako pokazala, da je bila logistika usposabljanja dobro ocenjena in da vodje usposabljanja menijo, da je tudi prispevala k doseganju splošnega cilja usposabljanja. Splošna ocena predavateljev kaže, da so se zelo prilagodili udeležencem ter včasih tudi spremenili metode poučevanja in uporabljena gradiva, da bi se čim bolj ustregli potrebam svojih udeležencev. Iz končne evalvacije usposabljanja je moč razumeti, da skoraj 98 % udeležencev meni, da so predavatelji uporabili pravo metodologijo, da bi bolje dosegli občinstvo.

Sodelovanje predstavnikov romske skupnosti je prejelo visoko oceno. Sodelovanje ni prispevalo le k boljšemu razumevanju stališča skupnosti, ampak je tudi vzpostavilo partnerstva in zaveznike znotraj skupnosti. Poleg tega je različnim institucijam pomagalo ustvariti bolj »človeški« videz ljudi romske skupnosti.

Ali je usposabljanje zadovoljilo vaša pričakovanja?

Na začetku usposabljanj so mnogi udeleženci zaupali, da jih je strah – da jih drugi ne bi sodili. Večina jih je imela predsodke do drugih strokovnjakov, ne samo do romske skupnosti. Po usposabljanju so videli, da temu ni tako. Postali so bolj odprti, vsi so si delili izkušnje. Neka učiteljica na usposabljanjih v Sloveniji je, na primer, zaupala, da nikoli ni pričakovala, da je policija vključena v takšna dejanja in da je tako predana. Vključevanje strokovnjakov iz različnih ozadij je udeležencem pomagalo deliti izkušnje iz terena; to je obogatilo druge in jih opremilo z mnogimi informacijami.

Sodeč po evalvacijskem vprašalniku, so bila pričakovanja glede usposabljanja na splošno izpolnjena, udeleženci pa so se v skupini počutili dobro.

Predavatelji so precej uspešno uporabili svojo metodologijo, da bi dosegli občinstvo, razpoložljiva sredstva pa so prispevala k doseganju ciljev usposabljanja.

RAZVOJNO
IZOBRAŽEVALNI
CENTER NOVO MESTO

WS 3. Preventivni programi za osnovnošolce

Cilj delovnega sklopa WS3 je bila priprava in testiranje preventivnega šolskega programa s poudarkom na petih temah: čustveno izobraževanje, kulturna raznolikost, reševanje sporov, znanje o manjšinski kulturi, prepoznavanje nasilja. Pripravili smo sklop pedagoških gradiv (vključno z učnimi gradivi, kratkimi 3-4 minutnimi video posnetki in pedagoškimi igralnimi kartami).

Evalvacija programa je temeljila na povratnih informacijah partnerjev projekta, vprašalnikih učiteljev in predavateljev, pogovorih z različnimi posamezniki, vključenimi v delovni paket.

Predavatelji so poročali o radovednosti in zagnanosti osnovnošolcev med aktivnostmi preventivnega programa. Vse teme so se učencem zdele zelo zanimive in so razkrile različne stvari, na primer:

- Modul o čustvenem izobraževanju je med učenci izzval številne reakcije o občutkih in čustvih. Različne izkušnje o predavateljih (notranjih in zunanjih) so pokazali, da se zaradi zunanjih predavateljev učenci bolj odprejo in lažje govorijo o določeni temi. Splošni odziv je bil, da so srečanja trajala dlje kakor planirano, z večjo udeležbo proti koncu predavanj. Na splošno so učenci imeli dobro mnenje o izvajanju delavnic brez tabujev na te teme.
- Moduli o kulturni raznolikosti in znanju manjšinske kulture so učence izzvali, da so izrazili svoje zanimanje o preučevanju novih kultur, učenci iz različnih držav so opisali svoje tradicije in razprava je bila zelo dinamična.
- Moduli, ki so bili osredotočeni na reševanje sporov in prepoznavanje nasilja, so pokazali, da so bili učenci proaktivni in so pri pouku sodelovali, da bi predloge preizkusili v sodelovalnem duhu. Posledica teh srečanj je bila tudi aktiviranje fantov, ki so »spoznali«, da nasilje ni rezervirano samo za ženske, ampak da so žrtve nasilja lahko tudi fantje. Kakorkoli, teme so odprle prostor svobodni in intenzivni razpravi o teh akutnih vprašanjih.

Predavatelji so opazili vesplošno zanimanje učencev za metode in instrumente, ki se uporabljajo za aktivnosti. Vsi razredi, vključeni v preventivni program, so dobro ocenili učna gradiva, igre vlog in metode sodelovalnega učenja, pri čemer so bili najbolj navdušeni nad igralnimi kartami, nekoliko odpora pa so pokazali do video posnetkov.

In slednjič, vsi udeleženci programa (učenci, učitelji in predavatelji) so izrazili željo po podaljšanju ali ponovitvi aktivnosti.

RAZVOJNO
IZOBRAŽEVALNI
CENTER NOVO MESTO

WS 4. Promocija in diseminacija projekta

Delovni sklop WS4 je bil usmerjen v informiranje javnosti in različnih deležnikov o ugotovitvah in rezultatih projekta. Dodatni cilj tega sklopa je bil institucije, splošno javnost na eni strani ter romsko skupnost na drugi strani ozavestiti o občutljivi naravi škodljivih tradicionalnih praks, kot so zgodnje poroke.

Torej, v vseh državah so partnerji projekta organizirali dve vrsti okroglih miz – takšne z institucijami in takšne z romskimi ženskami. Obe vrsti okroglih miz so tako udeleženci kot splošna javnost / institucije ocenili z visoko oceno.

Zelo pomemben element tega sklopa za doseganje cilja je bila končna zaključna konferenca, ki je junija 2016 potekala v Ljubljani. Konferenca je privabila veliko slušateljev in vzbudila precej zanimanja različnih deležnikov, ne samo iz Slovenije. Projektni pristop je bil ocenjen kot primer dobre prakse, ki jo je treba deliti in razvijati naprej. Medsebojno povezovanje in sodelovanje vseh vključenih, javnih institucij, nevladnih organizacij in romske skupnosti je ključ do zelenih sprememb pri preprečevanju zgodnjih porok.

RAZVOJNO
IZOBRAŽEVALNI
CENTER NOVO MESTO

4. Zaključni in priporočila

Projekt »Zgodnja poroka – kultura ali zloraba?« predstavlja obsežen sklop preventivnih aktivnosti pri preprečevanju zgodnjih porok, ki vključujejo različne ciljne skupine – od strokovnih delavcev, romske skupnosti, osnovnošolcev do splošne javnosti – in vzpostavlja dragoceno angažiranost in sodelovanje med lokalnimi javnimi institucijami in romsko skupnostjo. Posledično so člani romske skupnosti in drugi razvili višje zavedanje o temi in jo predstavili s konceptom, da zgodnje/prisilne poroke niso kultura norma, in da je izobrazba na prvem mestu in šele nato pridejo na vrsto poroke, kar je bolj ugodna praksa, ki ne krši romske kulture, ampak prispeva k njenem razvoju.

